

Denne søgbare PDF-fil er downloadet fra min personlige hjemmeside www.ronlev.dk.

Det er tilladt at dele PDF-filen med andre, da der ikke er ophavsret til titlen.

Besøg www.ronlev.dk. Måske er der andre af mine flere tusinde artikler og scannede bøger, der har interesse.

Mange venlige hilsener

Claus Rønlev

Afskeds-Ord

til

Sct. Knuds Kirke og Menighed

fra

Stiftsprovst A. A. Dangaard.

(Sælges til Indtægt for de Sattiges Kasse i Sct. Knuds Sogn).

Ødense.

Sorlagt af den Milo'ske Boghandel.

Trykt i det Milo'ske Bogtrykkeri.

1895.

Med disse Blade tager jeg Afsked fra Sct. Knuds Kirke efter 37 Aars Tjeneste som Præst ved Kirken. Gjennem alle disse Aar, i hvilke det blev mig forundt at udføre Præste-Gjerning i Kirken, har jeg Dag efter Dag vundet Kirken med sine høie Hvelvinger kjærere og kjærere, og levet mig fastere ind i Kirken og dens Historie. Mest dog har mit Hjerte knyttet sig til denne lyse og venlige Bygning, fordi det var mit Livs Opgave Søndag efter Søndag her at prædike vor Herres og Frelfers Jesu Christi Evangelium for Kirkegjængere, der delte det samme Evangelium med mig i Troens Oprigtighed. — Af vore Domkirker er St. Knuds Kirke den yngste, men i høi og ædel Stil staaer den i første Række blandt Stiftkirkerne. Jeg regner det som en Lykke, at det faldt i min Embedstid som Præst ved Kirken, at Kirkens store Restauration foregik, og at jeg kom til at tage Del i Kirkens Tilbageførelse til sin oprindelige Skikkelse, der nu lader dens Bygnings fulde Skjønhed træde frem for Beskueren. Ved denne Restauration af Kirken kom ogsaa dens gamle Krypt frem for Dagens Lys, og blev gjenopbygget, saa at den kom til paany at være Hvilestedet for Kirkens gamle Helgen, og herved blev der kastet et Lys over den med Skrinlæggelsen samtidige Beretning, som fortæller, at Helgenkrinet gjemtes ogattes ned

under Kirkens pragtfulde Alter. Ved Siden af Kong Knuds Stuin blev nu ogsaa hans Broder Benedicts Stuin henjat i Krypten. Her hvile nu 3 danske Konger og to Dronninger; Kong Hans og hans Dronning Christine med deres Søn, Prinds Frands, Kong Christian den Anden og Dronning Elisabeth med deres Søn, Prinds Hans; og Kong Knud den Hellige og Prinds Benedict. Krypten er saaledes igjen, som da den blev bygget, indviet til Dødens Aldor. Det var ogsaa „en Baadefang“ der lød i Viborg Domkirkes Krypt igjennem flere Aarhundreder.

Den katholske Kirke har sin Styrke i Systemets consequente Gjennemførelse. En canoniseret Helgen mister aldrig sin Hellighed. Den Hellighed, der var lagt paa Kong Knuds Ben den Dag han stinlagdes i hans Kirkes Krypt, har for katholsk Tankegang vedligeholdt sig indtil denne Dag. Det var derfor at vente, at der fra katholsk Side vilde blive gjort Forsøg paa at benytte hans otte hundrede Aars Dødsdag den 10. Juli 1886 til at gjøre en Valfart til hans Reliquier, for at vise disse Tilbedelsens skyldige Uefreyngt. Der kunde fra Kirkens Side ikke være noget at indvende imod, at katholske Christne den Dag samlede sig om Kisten i Krypten i stille Andagt og læste en taus Bøn; men det kunde ikke indrømmes, at der her fandt nogen demonstrativ, gudstjenstlig Handling Sted. Da derfor den katholske Menigheds Præst her i Odense lod spørge, om der kunde gives Adgang til Krypten den 10. Juli Klokken 12, blev der givet ham et bekræftende Svar, men det blev bestemt tilkjendegivet, at der hverken kunde foretages nogen kirkelig Ceremoni i Krypten, ikke heller indbringes noget katholsk Emblem i Kirken

til saadant Brug. Jeg vidste, at den katholske Kirkes Præfekt fra Kjøbenhavn var kommen til Odense, og havde holdt Messe i den katholske Kirke om Formiddagen; jeg kunde altsaa antage, at han vilde indfinde sig i St. Knuds Kirke Klokker 12, og jeg gif derfor saa tidlig hen i Kirken, at jeg kunde modtage ham der, da han kom i Følge med flere Præster. Det var Løverdags, Byens Torvedag, og Kirken blev snart fuld af Mennesker; det samme blev Tilfældet med Krypten, saasnart Nedgangen til den var given fri. Jeg tog strax Plads ved Siden af Kisten, og paa den modsatte Side tog Kirkeværgen, Vinhandler Hey, Plads. Umiddelbart derpaa traadte Præfekten frem ved Fodenden af Kisten og begyndte: „Her ved denne Kiste . . .“ Da dette var imod den med Byens katholske Præst gjorte Aftale, afbrød jeg ham strax; men da det var øiensynligt, at den store Mængde, der var forsamlet i Krypten, ventede, at der vilde blive talt, saa tog jeg selv Ordet. Efter en indledende Forklaring om den stiftende Skjebne, som disse 2 Skrin, Kong Knuds og Benedicts, havde havt, før de kom til at staa samlede i St. Knuds Kirkes Krypt, bemærkede jeg, at Kong Knud ingensinde havde hørt til den katholske Kirkes store Helgener, og at derfor hans Navn ikke fandtes selv i større Helgen-Calendere, hvortil Grunden var den ganske simple, at han ikke var Martyr for Troens Skyld, men var bleven dræbt i et Oprør af sine egne Undersaatter, og efter canonisk Ret er det ikke Lidelsers Storhed, men deres Aarsag og Grund, som giver Adkomst til Martyrglorien (Non poena sed causa facit martyrem). Den Tale behagede ikke de katholske Tilhørere, og da jeg derfor til-

sidst sluttede med den Henvendelse til Præfekten, at nu stod det ham frit for at tale, saa sagde han blot: „Vi Katholiker forandre ikke vor Dom om Hellig-Knud; jeg vil bede de herværende Katholiker at bede deres Rosenkrands stille for dem selv“. — Mere blev der ikke talt den Dag. Efterhaanden tømtes Krypten; jeg var den sidste, som forlod den.

En Gjenstand — men ogsaa kun den ene — forblev om ikke uberørt, saa dog usforandret under denne sidste Restauration af Kirken; det var Kirkens Prædikestol. Paa den samme Prædikestol, paa hvilken jeg Skjærtorsdag 1858 første Gang prædikede i St. Knuds Kirke, har jeg nu kunnet holde min Afstedsprædiken; og jeg kan sige med Tak til Kirkens Herre i Himlen, jeg har kunnet gjøre det med nogenlunde usvækkede aandelige Kræfter, men de legemlige Kræfter lide under Bægten af 86 Alders-Aar. Men med denne ene Undtagelse frembyder Kirkens Indre et andet Skue end da jeg første Gang traadte ind i den. Orgelets Façade er den gamle, men Orgelet selv var fornyet før Restaurationen, og hvilken Rigdom af Toner Orgelet gemmer i sit Indre, forstod Kirkens blinde Organist Jøtel i sin Tid at give os et Begreb om, naar han lod Orgelets Tonevæld i rig Fylde udstrømme under Kirkens Høvelvinger i Andagtens Timer. — Naar jeg nu tænker tilbage og gjenkalder mig Kirkens Indre, som det saae ud ved min første Indtrædelse i Kirken, saa kan jeg sige, som Paulus skrev til Corinth om Livet i Kristus: „Det gamle er forbigangent, se Alt er blevet nyt“. Thi saaledes seer det i Virkeligheden ud i St. Knuds Kirke. Den lange Række Pulpiturer, der i 2 Etager indtog den hele Nordside af Kirken over

Dvindestolene, er borte; de fire Rækker Stole paa Gulvet, med Døre til at aflaafe, have veget Pladsen for aabne Stole, efter at dog Aflaasningen under Gudstjenesten forlængst var opgiven. Senest er Kirkens gamle Altertable, der var imponerende ved sin Høide og ved Apostlenes og Evangelisternes i Træ udstaarne Billeder i Legemsstørrelse, bleven erstattet ved den af Dronning Christine oprindelig til Graabrødre-Klosters Kirke bekostede og af Claus Berg udstaarne Altertable, der henstod i Vor Frue Kirke i Odense, og hvis Overførelse til Sct. Knuds Kirke og fuldstændige Restauration skyldes et Offer, som en Familie i Sognet bragte, der derved indskrev sit Navn i Kirkens Historie. Altertavlen er, som den nu staaer, en Prydelse for Kirken, men ved sin streng katholske Karakter egner den sig mindre til Opbyggelse ved en evangelisk Gudstjeneste.

Men hvad der nu er nyt, vil engang blive gammelt, og saa vil Tiden ogsaa have lagt sin Haand paa det. Det er at haabe, at den Tid, der da raader, vil dele ligesaa hensynsfuldt mellem gammelt og nyt, som vi mene at have gjort i vor Tid.

I den restaurerede Kirke er det to Gange faldet i min Lod at tale til Danmarks Konge og Dronning. Den ene Gang var ved Kirkens Gjenaabning efter Restaurationen, den 18. Juli 1875. Gjenaabningen faldt paa den 8de Søndag efter Trinitatis med Evangeliet om de falske Profeter. Naar paa en saadan Dag Evangeliets Tankegang ikke kunde skydes tilside, saa laa Anledning og Opfordring nær til at tale om Kjendemærket paa Christi sande Kirke, og dette maatte da være at søge i vor apostoliske Troesbekjendelse, der saaledes maatte blive Prædikenens Gjenstand.

Den anden Gang jeg stod Ansigt til Ansigt med den kongelige Familie i St. Knuds Kirke, var den 4. Juni 1882, da et Dyrskue i Odense havde foranlediget Kongens Nærværelse. Jeg modtog Majestæterne indenfor Kirkens Dør med disse Ord, som jeg her nedskriver efter Hukommelsen, der er vedbleven at være mig trofast:

„Allernaadigste Konge! Allernaadigste Dronning!
Blandt de Røster, som i disse Dage tale høit om et trofast Folks Hengivenhed og Kjærlighed til Konge og Kongehus, er der ingen som taler høiere end Sct. Knuds Kirke med sit gamle Navn. Der var en Tid, da alle vore Domkirker bare Navn efter den Helgen, til hvis Ære de vare byggede og hvis Ben der gjemtes. Man sagde saaledes: Sct. Clemens Kirke i Aarhus, Sct. Lucii Kirke i Roeskilde, Sct. Thøgers Kirke i Bøstervig. Saa kom Reformationen, den borttog Helgernes Reliquier fra Kirkerne, men med det samme tog den ogsaa Helgen-Navnet bort fra disse Kirker. Nu taler Ingen om Sct. Clemens Kirke, eller Jomfru Mariae Kirke i Viborg. De ere alle gaaede ind under den fælleds Benævnelse af Domkirker i det Stift, de høre til. Hvorledes er det da gaaet til, at Sct. Knuds Kirke, alene af dem alle, har beholdt sit gamle Navn, og kaldes med sit Helgen-Navn den Dag i Dag, uden i dette Stykke at have delt Skjæbne med de andre Domkirker i Landets Stifter? Svaret er: det var fordi den Helgen, hvis Navn Kirken bar, var en dansk Konge, og sin Konge-Helgen gav Folket ikke Slip paa. Derfor sige vi endnu i Dag Sct. Knuds Kirke, og Tiden fastholder Kongen fremfor Helgenen.

Liberne veyle og de menneskelige Dyder træder frem i forskjellig Stikfelse i de stiftende Tider, men derfor bliver Dyden i sit Væsen den samme. De Dyder, som udmærkede Kong Knud den Hellige, vare Gudsfrøgt og Retfærdighed, vel ikklædte Tidens strænge Klædebon, men ligesfuldt bestemmente for al hans Kongegjærning. Men naar den Almægtige i Himmelen vil vise sin Mistundhed imod et Folk paa Jorden, saa lader han Gudsfrøgt og Retfærdighed tage Sæde paa dets Kongethrone; og naar nu i disse Dage Folkets Jubel allevegne omgiver Deres Majestæter, saa stiger denne Jubel og disse Fryderaab op til den Almægtige, som et trofast Folks Taksigelse, fordi han forunder Danmarks Rige og Folk den Lykke, at Gudsfrøgt og Retfærdighed boer i dets Kongesale.

Med disse Ord være Deres Majestæter hilse ved Indgangen i Sct. Knuds gamle Helligdom. Den Bøn skal aldrig aflade her, som beder den almægtige Gud i Himmelen beffærme og bevare Deres Majestæter; han selv velsigne Deres Majestæter med den Velsignelse, som kommer ned herovenfra!"

Enhver Gjærning kræver Arbeide; jeg veed med mig selv, at jeg ikke har undraget mig Gjærningens Arbeide i Sct. Knuds Kirke; men ethvert Arbeide har ogsaa sin Løn, og Arbeidets bedste Løn er Arbeidets Glæde: ikke den Glæde, som kommer efter og af Arbeidet, men den Glæde, som er i og med Arbeidet; ikke den Glæde, som kan føles, naar et Arbeide er endt og Arbeidet kan have været strengt, og Hvilen derefter kan have været ventet med Længsel, men den Glæde, som selve Arbeidets Udførelse fører med sig, fordi Arbeidet er kjær og dets Udførelse en Tilfredsstillelse af

Hjertets Trang og Lyft. Jeg kan sige, ved Afstedden fra Sct. Knuds Kirke, at jeg har glædet mig ved og under min Præstegjerning i den i de mange Aar, jeg har færdes i den. Og har jeg endog maattet føle mangen Gang, at mine Kræfter ikke fyldestgjorde Gjeringens Krav, saa veed jeg dog, at jeg ikke har skaanet de Kræfter, som vor Herre havde givet mig. Derfor have disse lyse Rum og disse høie Hvælvinger været mig saa kjære, og jeg siger med David: Herre! jeg har elsket dit Husets Bolig og din Gæses Tabernakels Sted.

Nu siger jeg Farvel til Sct. Knuds Kirke; jeg gjør det med vemodigt Sind, men end mere med Tak til Kirkens Herre i Himmelen, der har givet mig Præster til at færdes i min Gjerning i Kirken indtil mit 86de Aar. Og vel trøster jeg mig ikke til at sige ved Bortgangen, som Gesico skrev paa sin fuldbendte Kirkebygning: jeg efterlader mit Navn at bevares i Grindring; thi den enkelte Præsts Gjerning skal optages og erstattes af den kommende; men jeg vender Tanken om og siger: jeg tager Kirkens Grindring med mig, og Sct. Knuds Kirkes Navn vil altid bevares i min Hukommelse.

Den almægtige Gud, som holder Lynet i sin Haand, og gemmer Stormen i dens Huler, han afvende i Naade Lynets og Stormens Magt fra Kirkens høie Bygning; han lyse sin Fred over den, at den gennem kommende Slægter kan være det Sted, hvor Menigheden trygt kan samle sig om Fortyndelsen af det Ord, som skal samle os alle!

Med disse samme Blade tager jeg ogsaa Afsted fra Sct. Knuds Menighed, og det er ikke med denne Afsted, som det har været, naar jeg to Gange tilforn har taget Afsted fra Menigheder, i hvilke jeg havde været Præst i længere eller kortere Tid. Naar jeg nu tager Afsted fra Menigheden her, saa tager jeg med det samme Afsted fra al Præstegjerning i enhver Menighed i Folketirken; saaledes var det ikke tidligere. Ved Jul 1855 tog jeg Afsted fra Borbjerg Menighed, efter at have været Præst der fra 19. Februar 1839. Palmesøndag 1858 holdt jeg Afstedsprædiken i Kullerup og Refsvindinge Kirker, ved hvilke jeg kun havde været Præst i to Aar. Men begge Gange var det kun Afslutning af min Præstegjerning paa dette enkelte Sted, og en Overførelse af den samme Gjerning til andet Sted og anden Menighed. Nu er det en Afslutning, efter hvilken der ikke kommer en ny Begyndelse. Jeg vidste tidligere, at naar den ene Kirkedør lukkede sig efter mig, saa stod en anden Dør aaben, og naar jeg afsluttede paa den gamle Prædikestol, saa var der Udgang til en anden. Jeg trøstede mig til, at dersom det var blevet mig forundt at vinde Hjerter paa det Sted jeg forlod, saa turde jeg haabe, at Herren vilde lade samme Naade blive mig til Del paa det Sted, hvor jeg drog hen. Nu er alt dette anderledes. Naar Sct. Knuds Kirke har lukket sin Dør efter mig, saa er Døren lukket for al min Gjerning som Præst i Christi Kirke. Tidligere, naar jeg stiftede Sted, saa var Tanke og Sind vendt mod det nye og kommende, og det var Gjerningen der foran paa det nye Sted, som kaldte til Betragtning og Overveielse om Maaden, hvorpaa dens

Krav skulde og kunde fyldestgjøres. Nu har jeg kun at se tilbage over den endte Gjerning, og over den Arbejdsdag, der nu er gangen til Hvile. Jo længere Arbejdsdagen har været, desto mere maa jeg takke Herren, fordi Dagen ikke har været uden Betsignelse. Den har været længere end den er for de fleste Præster; men Dagens Længde gjør Tilbageblikket sværere og kræver alvorligere Betragtning.

Niemayer siger i sin Pastoral-Theologi: Der er to Spørgsmaal, som en Præst kan gjøre sig selv, naar han tager Søndagens Evangelium frem til Meditation; det ene er: „hvad ønsker Menigheden idag at høre?“ og det andet er: „hvad trænger Menigheden til at høre som Udlægning af dette Evangelium?“ Det første Spørgsmaal har jeg aldrig gjort mig selv. Det gjør overhovedet kun den Præst, der finder sin Tilfredsstillelse i, og sætter sig til Maal at samle en Skreds af Tilhørere om sin Prædikestol, hvilken han kan kalde sin Menighed, i misforstaaet Ridtjærhed, der glemmer, at enhver Menighed kun kan være Kirken Herrens Menighed, og at Præsten selv er En af den Menighed, i hvilken han er anvist sin Plads, og i hvilken han ikke har noget at meddele af det, som han kan kalde sit eget, men kun kan meddele af det, som er Kirken, og af det Ord, som Enhver i Menigheden deler med ham. Det røber Mangel baade paa christelig Indsigt og paa christelig Ydmyghed, naar en Præst roser sig af at have samlet en Menighed omkring sin Prædikestol, som han kalder: „min Menighed“. Vi Præster have ingen Menighed, som vi kunne kalde vor Menighed; vi have den Opgave at tjene den Menighed, som samler sig i den Kirke, der er anvist

Menighed og Præst til fælleds Afbenyttelse og Opbyggelse. For Præsten gjælder her Apostelens Ord: „hvad har du som du ikke har annammet?“ Præsten har intet af sit eget at give Menigheden; men hvad han har annammet af Kirkens Herre, det samme har Enhver i Menigheden annammet i lige Maade. Dette har jeg holdt mig klart for Die fra den første Dag jeg betraadte min Prædikestol, men derfor har jeg ogsaa undgaaet at friste den Skuffelse, som hændes mange Præster, naar den Kreds af Tilhørere, som de kalde „deres Menighed“, siden svigtede og søgte andetsteds hen: de vare jo anviste til at søge bort fra deres egen Kirke og dens Præst. Jeg har altid taget mig selv med i min Prædiken, og har min Prædiken end stundom været til mindre Opbyggelse for Andre, saa har den dog været til Opbyggelse for mig selv: naar jeg talte til Menigheden, talte jeg til mig selv. Den samme Følelse af Ydmyghed og Uengstelse, som jeg tog med paa Prædikestolen første Gang, har aldrig forladt mig: den har fulgt mig til den sidste Dag.

Bed Valgmenigheds Kirkens Opførelse her i Sognet i min Embedstid har det kirkelige Liv erholdt en Tilvæxt, Andre kunne sige: en Udvæxt. Valgmenighedens Oprettelse er Conseqventsen af Sognebaandsløsningen. Begge have deres Grund og dermed ogsaa deres Berettigelse i den Troens Skrøbelighed, der altid vil findes hos Flere eller Færre i Folketirken. Den, der løser Sognebaand, kan ikke finde Tilfredsstillelse hos sit eget Sogns Præst; de, som oprette en Valgmenighed, tilfredsstilles ikke af Sognenes Præster der omkring; de nødes saaledes til at forskaffe sig en egen Præst efter deres eget Hjerte. Derved er ikke andet at

gjøre, end at bede Kirkens Herre, at han giver sin Kirke alt mere og mere Troens opladte Dine, at hans Erkjendelse maa voge i den; men indtil dette skeer, vil han bære over med den Troens Strøbelighed, der holder sig til Præstens Person, og sætter Præstens Gjerning i Christi Gjernings Sted, som om Præsten ved sin Udførelse af Kirkens hellige Handlinger enten kunde sætte til eller tage fra. Kirken maa bære over med denne Strøbelighed i Troen; Paulus bar over med en lignende Strøbelighed hos Mange i Menigheden i Corinth. Det beroer paa Kirkens Herre, hvorlænge det skal vare, indtil vi Alle naa til Enhed i Troen, til Mands Modenhed og til Christi Fyldestes vorne Alder (Eph. 4, 13).

Det borgerlige Samfund opgiver ikke sin Ret til at stille Krav til den Præst, der boer i Sognet, med Hensyn til Baretagelse af saadanne Forretninger, som hans Tid og Kræfter tillade ham at paatage sig, og den evangeliske Kirkes Præst gaaer ikke saaledes ud af det borgerlige Samfund, at han ikke skulde have nogen Forpligtelse mod Staten udenfor sin egentlige Præstgjerning. Jeg har i min lange Embedstid ikke undraget mig saadan Forpligtelse og saadanne Krav; men om disse endog i Narenes Løb have bragt mig ind i mange Forhold af forskjellig Art, saa har det glædelige for mig stedse været dette, at de intet Dieblik har lagt Hindring i Veien for min præstelige Virksomhed eller afdraget mit Hjerte fra det, som var mit Livs egentlige Kald; men derimod har den Tilfredsstillelse, jeg har havt af min Deltagelse i saadanne Forretninger, som laa udenfor min præstelige Virksomhed, været af meget forskjellig Art. Jeg skriver ikke her mit Livs Historie,

og derfor skulle disse verdslige Ting ikke her beskrives; jeg kunde ellers have havt meget at sige om den Kilde, hvorfra vore Dages politiske Opposition har sit Udspring. —

En Fordel vil min Eftermand have fremfor mig, naar han tiltræder Embedet. Han skal ikke overtage Posten som Formand i Odense Fattigcommission. Det maatte jeg efter min Formand. Det er kun een trøstelig Erindring jeg har fra den Tid. Det var, at jeg som Formand i Fattigcommissionen fik Leilighed til at udrede Cantzler Friises Legats forsvundne Kapitaler, tilligemed en Del flere, som i forrige Aarhundrede dels vare gaaede tabt, dels vare inddragne i den almindelige Fattigkasse, der nu gav Slip paa dem; og saaledes blev det muligt at restituere et Legat, der aarlig uddeler 18 Portioner paa 40 Kroner til Trængende i Odense Fattigdistrict.

Som Medlem af den senere ophævede Direktion for Graabrødre Hospital har jeg havt min Andel i Hospitalets Omdannelse. Det første Skridt paa den Vej, som førte til det Maal, der tilsidst naaedes, skete i Vinteren 1864, da Stiftamtmand Unsgaard og jeg, som den Gang var constitueret Biskop, indgik til Justitsministeriet med Forslag og Plan til den Omdannelse, der derefter med dette Ministeriums Sanction gennemførtes. Grundlaget for den tilsigtede Forandring med Hospitalets Indretning var, at de egentlige Hospitals-Lemmer skulde beholde alle de gamle Bygninger uformindskede, med en tilsvarende ugentlig Understøttelse, hvorved det i Christian den Tredies Fundats for Hospitalet tilsigtede Diemed maatte siges at være skeet Fyldest; men ved Siden af denne Lemme-Stiftelse og

uafhængig af den, skulde der saa bygges og indrettes en Bolig for eenlige Qvinder af bedre Livsvilkaar, naar det efter de gamle Bygningers Omdannelse efter deres Bestemmelse viste sig, hvor stor en Bygning Hospitalet havde Midler til at opføre.

Snedtermester, Kapitain Hansen var fra Begyndelsen antaget til Hospitalets Arkitekt, og hans Tegninger forelaa færdige. Det lykkedes mig at gjøre ham begribeligt, at den gamle Indretning med sine fælleds Sovestuer og saakaldte Varmestue til Ophold om Dagen hørte til en Fattiggaard og ikke til et Hospital, hvor man vilde forstaafe de gamle Mennesker et hyggeligt Ophold baade ved Nat og ved Dag, og at derfor det ene rigtige her vilde være at indrette mindre Værelser, hvor der kunde havees Varme til enhver Tid; og den Plan blev saa fulgt. Hvad angik Størrelsen af den Klosterbygning, der skulde opføres, da var Hospitaldirektionen henviist til at tage Hensyn til den Kapital, der havdees at raade over, og til den Plads, som kunde erholdes til at bygge paa.

Den Kreds af Mænd, der modtog mig ved min Ankomst til Odense, som Medarbeidere ved St. Knuds Kirke, er forlængst gaaet til Hvile, og ved Graven har jeg sagt dem alle det sidste Farvel; jeg har ogsaa der sagt dem min Tak for trofast Sammenhold og venlig Imødekommenhed; baade den Mand, der i de mange Aar var min Collega i Ordets Tjeneste, og Kirkens øvrige Betjente, der talte Mand i deres Midte, som vare en Prydelse for deres Stand. Ved min Bortgang seer jeg mig omgiven af andre Mænd; jeg bringer dem min Tak for de Aar vi have levet med hverandre, og i hvilket det aldrig har manglet paa gjensidig

Velvillie og trofast Hengivenhed; jeg skilles fra dem med Ønsket om at Guds Velsignelse maa være over dem i deres Gjerning i Sct. Knuds Kirke indtil en sildig Alderdom.

Nu siger jeg Farvel til Sct. Knuds Menighed. Jeg takker Menigheden for al den Velvillie, hvormed den er kommen mig imøde fra den første Dag indtil den sidste. Jeg takker Enhver i Menigheden for enhver Kjarligheds Beviisning, som er bleven mig til Del. Det har ikke været store Kræfter, jeg medbragte til Embedet i det store Sogn; men jeg er mig bevidst, at paa redelig Villie har det aldrig manglet. Jeg skilles fra Menigheden med den Tro og Fortrøstning, at jeg ingen Uven her efterlader mig. Jeg har aldrig lagt an paa at vinde Døgnets Gunst, men hvad der har været Maalet for min Stræben saavel her som andetsteds, det var at erhverve mig Alles Agtelse. Hvor jeg skal finde mit sidste Hvilested, veed jeg ikke; det veed Ingen af os, men det Haab tager jeg med, at

„Herrens Døgn ingenfinde
mødes skal for sidste Gang“.

„I den store Hølgenskjæde
mødes vi paa Herrens Dag“.

